

Rapla maakonnas Kehtna vallas Kangru-Metsise kinnistu (registriosa nr 2719437, katastritunnus 29202:005:1406; edaspidi *Kangru-Metsise kinnistu*) eraldisel 6 harvendusraie ja eraldisel 7 aegjärgse raie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes OÜ Landeker volitatud esindaja Raido Tammiku poolt 25.06.2024 esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata Rapla maakonnas Kehtna vallas Kangru-Metsise kinnistu eraldisel 6 harvendusraie ja eraldisel 7 aegjärgse raie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Kavandatud raie registreerimisel arvestada järgmiste liigikaitsemeetmetega:

1.2.1. Püsielupaiga piiranguvööndis on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab.

1.2.2. Metsise ja must-toonekure pesitsusaegse häirimise vältimiseks tuleb metsaraie- ja kokkuveotööd teostada ajavahemikul 01. septembrist 31. jaanuarini.

1.3. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnaamet teavitab KMH algatamata jätmise otsusest 14 päeva jooksul Ametlikes Teadaannetes.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. OÜ Landeker (registrikood 10647932) volitatud esindaja Raido Tammik esitas 25.06.2024 Keskkonnaametile metsateatise, millega kavandab Kangru-Metsise kinnistu eraldisel 6 (0,53 ha) harvendusraiet ja eraldisel 7 (0,43 ha) aegjärgset raie hinnangulise raie mahuga vastavalt 5 ja 44 tm. Metsateatised on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris vastavalt numbritega 50001035639 ja 50001035638. Kavandatud raieala paikneb Natura 2000 võrgustikku kuuluval Salavalge-Tõrasoo looduslalal ning siseriiklikult kaitse alla võetud Ahekõnnu metsise püsielupaiga piiranguvööndis (keskkonnaministri 13.01.2005. a. määrus nr. 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“).

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJSi § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJSi § 6 lõige 2 punkt 22,

§ 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJSi § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet teavitas haldusmenetluse seaduse § 41 alusel metsateatiste nr 50001035638 ja 50001035639 menetlustähtaja ületamisest (kiri on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 24.07.2024 nr 13-4/24/15790) tulenevalt Natura hindamisest põhjustatud tavapärasest suuremast töömahust.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJSi § 6¹ lõige 3). Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Kangru-Metsise kinnistu eraldisel 6 kavandatakse harvendusraiet 0,53 suurusel alal, kavandatud raie maht on 5 tm.

Harvendusraie on hooldusraie (metsaseadus (edaspidi MS) § 28 lõige 4 punkt 2). Harvendusraie eesmärgiks on metsa tiheduse ja koosseisu reguleerimine ning lähitulevikus väljalangevate puude puidu kasutamine (MS § 28 lõige 7 punkt 2). Pärast harvendusraiet ei tohi puistu esimese rinde rinnaspindala olla väiksem metsa majandamise eeskirja¹ lisas 1 märgitust (MS § 31 lõige 2, metsa majandamise eeskirja (edaspidi MME) § 6 lõige 4). Harvendusraiet tehakse puistu liigilise koosseisu lõplikuks kujundamiseks ning tulevikupuude kasvu takistavate puude väljaraieks. Harvendusraiega eemaldatakse puistust ka surnud, kahjustatud ja allajäänud puud ning kujundatakse puistu edasise arengu seisukohalt optimaalne tihedus.

Kangru-Metsise kinnistu eraldisel 7 kavandatakse aegjärgset raiet 0,43 suurusel alal, kavandatud raie maht on 44 tm.

Aegjärgne raie on uuendusraie liik (MS § 28 lõige 4 punkt 1). Uuendusraiet tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist (MS § 28 lõige 6). Aegjärgse raie eesmärgiks on metsa järk-järguline uuendamine. Aegjärgse raie korral raiutakse uuendamisele kuuluvas metsas puid hajali üle raielangi kahe või enama raiejärguna (MS § 28 lõige 6 ja § 30 lõige 2). Looduskaitseaduse (LKS) § 14 lõige 6 sätestab, et kaitstaval loodusobjektidel tuleb valik- ja turberaie tegemisel arvestada sama seaduse lisas sätestatud tingimustega, kui kaitse-eeskiri ei sätesta teisiti. LKS lisa „Valik- ja turberaie tingimused kaitstava loodusobjekti ning ranna ja kalda piiranguvööndis” punkti 2 kohaselt 44% ning väiksema algtäiusega puistu I rinne raiutakse ära ühe võttega. Turberaie viimase raiejärgu võib teha, kui raielangil kasvab metsa majandamise eeskirja § 15 alusel sobivaks tunnistatud liigi järelkasvu elujõulisi vähemalt 0,5 m kõrgusi puid vähemalt 1500 ühe hektari kohta.

Kangru-Metsise kinnistu kehtivate metsa inventeerimisandmete (registreeritud 27.09.2021) kohaselt on eraldusel 7 kasvava küpse männiku puistu esimese rinde täius 35% (turberaie I järk tehtud 2014. aastal) ja eraldusel kasvab kase järelkasvu 1 meetri kõrgusi puid 2000 tk/ha, seega on olemas turberaie viimase järgu tegemiseks vajalik kogus noori järelkasvu puid.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Kangru-Metsise kinnistu asub Rapla maakonnas Kehtna vallas Ahekõnnu külas. Kehtna valla üldplaneering on kehtestatud Kehtna Vallavolikogu 20.06.2023 otsusega nr. 1-2/91.

Kavandatud raieala paikneb kehtiva üldplaneeringu järgi rohelise võrgustiku koridori alal, kus metsa majandamine toimub vastavalt metsaseadusele. Üldplaneeringuga pole alale raiepiiranguid sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja¹ §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raieöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raieöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raieööid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raieöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Kangru-Metsise kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustuspiirkonnas.

Eraldusel 6 kavandatud raieala vahetus mõjualas (milleks on kuni 30 m) on registreeritud harvendusraied (kehtivad registrikanded metsaregistris) sama kinnistu eraldusel 2 ja 4 (metsateatistid vastavalt 50001035641 ja 50001035640). Eraldusel 6 kavandatud raieala vahetus mõjualas on planeeritud teha uuendusraieid lõuna suunas asuva Räägu-Tõnise 2 kinnistu eraldusel 1.

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Kavandatud raialal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Eraldusel 6 kasvab II boniteedi keskealine kaasik jänesekapsa kasvukohatüübis, eraldusel 7 IV boniteedi küps männik tarna kasvukohatüübis. Mullakaardi järgi esineb eraldustel vastavalt gleistunud leostunud muld (Kog) ja leostunud gleimuld (Go). Raialad asuvad metsamassiivi sees.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus kavandatavad raied läbi viiakse. Raielangiga piirneval alal võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raialal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Kavandataval raialal ega mõjualas ei asu looduslikke veekogusid. Ala asub 1980. aastal rajatud Vastja5 maaparandussüsteemiga hõlmatud alal.

Kavandatud raialad asuvad NATURA 2000 võrgustikku kuuluval Salavalge-Tõrasoo looduslal (EE0020314). Salavalge-Tõrasoo loodusala kaitse-eesmärgid on toodud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduses nr. 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

Ahekõnnu metsise püsielupaik on kaitse alla võetud II kategooria kaitsealuse linnuliigi metsise elupaikade kaitseks, et tagada liigi soodne seisund.

Alal on registreeritud I kategooria kaitsealuse linnuliigi must-toonekure ja II kategooria kaitsealuse linnuliigi metsise leiukohad (koodid vastavalt KLO9130908 ja KLO9102107).

Metsis (*Tetrao urogallus*) ja must-toonekurg (*Ciconia nigra*) on linnuliigid, keda Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta nimetab I lisa loendis. Seega on nende kaitse liikmesriikidele kohustuslik.

Kultuuriväärtusi, sh. pärandkultuuriobjekte raialal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate raiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raiete mõju keskkonnaelementidele:

Vesi – kavandatud raialal ega läheduses looduslikke veekogusid ei asu. Eraldus 6 piirneb maaparandussüsteemi kuivenduskraaviga. Raie on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele, seega ka langi ulatuses mõju veerežiimile ei ole oluline. Veega seotud Natura kaitse-eesmärgid raietööd ei kahjusta. Raialal ei ole tuvastatud allikaid, allikalisi alasid ja karstivorme, sealhulgas maa-aluseid jõgesid. Raie Kangru-Metsise kinnistu eraldustel 6 ja 7 ei mõjuta veerežiimi.

Välisõhk ja kliima- kavandavatel raietel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- raied on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele, seega ei mõjuta raied maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- Raialadel ei ole neid elemente ja kavandatud raied neid ei mõjuta. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raiete teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordse lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Kehtivate nõuete järgimisel ei kaasne kavandatava tegevusega piiriülest mõju.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Kavandatud raialad asuvad NATURA 2000 võrgustikku kuuluval Salavalge-Tõrasoo looduslal (EE0020314). Salavalge-Tõrasoo loodusala kaitse-eesmärgid on toodud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduses nr. 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Luiste loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi² järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

²Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätteid (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande³ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandataval raialal ega selle mõjualas ei leidu Salavalge-Tõrasoo loodusala kaitse-eesmärgiks olevaid elupaigatüüpe.

Kangru-Metsise kinnistu eraldisel 6 kavandatakse väikesemahulist harvendusraiet, mida tehakse puistu liigilise koosseisu lõplikuks kujundamiseks ning tulevikupuude kasvu takistavate puude väljaraieks. Harvendusraiega eemaldatakse puistust ka surnud, kahjustatud ja allajäänud puud ning kujundatakse puistu edasise arengu seisukohalt optimaalne tihedus. Puistu säilib, raiejärgne täius on prognoositavalt 62%.

Kangru-Metsise kinnistu eraldisel 7 kavandatakse aegjärgse raie viimase järgu teostamist. Eraldisel säilib uue metsapõlve esimene rinne noorendiku näol, vanast metsapõlvest jäetakse alles säilikpuud ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks vajalikud puud või nende säilinud püstiseisvad osad tüvepuidu kogumahuga vähemalt viis tihumeetrit hektari kohta. Metsise elupaiganõudlust arvestades on soovitatav säilikpuudena säilitada haralisi mände.

Eraldisel 7 asendub küps mets noorendikuga ja toimuvat muutust on vaja hinnata loodusala piiranguvööndite puistute vanuselise jaotuse seisukohast. Salavalge-Tõrasoo loodusala piiranguvööndites paiknevate metsade pindalaks on arvestatud 2880,05 ha, neist vanemaid kui 70-aastasi metsi on 2462,15 ha ehk 85,48%. Eraldisel 7 kavandatud raie teostamisel alaneks nimetatud osakaal 85,47%-ni ehk 0,01%. Samas iga-aastaselt kasvab üle 70-aasta piiri keskmiselt 0,6% piiranguvööndi metsast. Seega kavandatud raie ei põhjusta loodusala piiranguvööndite metsa noorenemist. Raie mõju piirneb raialaga, kus küps mets asendub noorendikuga. Suures plaanis metsamaastik ei killustu ning maastikuilme oluliselt ei muutu, kumulatiivset mõju ei ole.

Seega kavandatud raied ei mõjuta ebasoodsalt Salavalge-Tõrasoo loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud ala terviklikkust.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri määrusega „Metsa majandamise eeskiri“.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Eelpoolnimetatud raied on kavandatud siseriiklikult kaitse alla võetud Ahekõnnu metsise püsielupaiga piiranguvööndis. Mõju püsielupaiga kaitse-eesmärkidele, mis kattuvad Salavalge-Tõrasoo loodusala kaitse-eesmärkidega, on käsitletud p-s 3.3.1.2. Raialal on registreeritud II kategooria kaitsealuse linnuliigi metsise leiukoht ja mängupaik (KLO9102107) ning I kategooria kaitsealuse linnuliigi must-toonekure elupaik (KLO9130908).

Metsise pikaajaliseks kaitse eesmärgiks on stabiilse või kasvava populatsiooni saavutamine (1500-2400 metsisekukke) ja vähemalt 400 mänguasurkonna säilimine. Nagu enamik liike, on

³ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

ka metsis tundlik pesitsusaegse häirimise suhtes. Metsise kaitse tegevuskava⁴ kohaselt on metsist põhiliselt häirivateks teguriteks paljunemisperioodil tehtavad metsatööd, trasside raied ning teised metsas tehtavad tööd. Häirimine mäguperioodil võib viia mängu katkemisele (sellest tulenevalt ka pesitsemise luhtumiseni) või äärmuslike juhtumite korral mänguala jäädava hülgamiseni. Metsise mäng toimub traditsioonilistes mägupaikades, mida võidakse kasutada aastakümneid. Mäguperiood algab veebruaris ja vaibub maikuu keskpaigas, mil metsis on häirimise (sh metsaraie) suhtes eriti tundlik. Emaslind muneb vahemikus aprilli keskpaigast kuni juuni keskpaigani, haudumine kestab 26 päeva. Pojad kooruvad tavaliselt juuni esimesel poolel. Oluline elufaas on tibude toitumisperiood. Juuli keskpaigaks on enamik pesakondi lennuvõimestunud. Mängu, sigimise ja poegade kasvatamise ajal uuendusraietest 01. veebruarist 31. augustini (hooldusraietest 01. veebruarist 31. juulini) metsise elupaigas hoidumine aitab tagada mängu ja pesitsuse õnnestumise.

Metsamajandus on üks olulisemaid metsise arvukust mõjutavaid tegureid, aga samas on teada, et metsis on liik, kes on võimeline teatavat metsamajanduslikku mõju taluma kui arvestatakse metsise elupaigavajadusega. Püsielupaigas kaitstavale linnuliigile metsisele kahjulike mõjude minimeerimiseks tuleb piiranguvööndis metsa majandamisel arvestada keskkonnaministri 13. jaanuari 2005. a määruses nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“ toodud nõuetega. Uuendusraietel võib raietöid ning metsamaterjali kokkuvedu teha ajavahemikul 01. septembrist kuni 31. jaanuarini ehk väljaspool metsise pesitsusperioodi. Turberaie korral ei tohi langi suurus ületada 2 ha. Raiete planeerimisel tuleb silmas pidada, et piiranguvööndis ei või üle 60 aasta vanuse metsa osakaal jääda väiksemaks kui 50%. Püsielupaiga piiranguvööndis on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab.

Must-toonekurg on Eestis oma areaali loodeserval ning siin ja lähemates riikides on must-toonekure seisund ebasoodne. Liigi arvukus on Eestis praegu madalseisus (60–90 paari) ja populatsiooni produktiivsus on kesine. Kaitse all on 193 leiukohta, millest 40–50 on asustatud igal aastal. Asustatud pesadest üks kolmandik on edukad, kolmandikul pesitsemine ebaõnnestub ja ülejäänud kolmandiku asustatud pesade puhul ei alustata munemist või ei leia pesa hõivanud lind paarilist. Euroopas saab sigimisealiseks keskmiselt 20% lennuvõimestunud poegadest, Eestis võib see näitaja olla veel madalam⁵. Vastja must-toonekure püsielupaigas on 2022. a. vaadeldud 1 paar kurgi, 2023. a. oli pesa asustamata.

Eesti-siseselt on peamiseks must-toonekure arvukust ja levikut piiravaks faktoriks nimetatud vanade metsade pindala ja mitmekesisuse vähenemist ning inimese põhjustatud häirimist. Pesitsuspaiga valikut mõjutab oluliselt metsamassiivide killustumine ja puistu mitmekesisus. Oluline mõju on ka toitumisalade kvaliteedi langusel. Must-toonekurge, kui inimpelglikku lindu, peetakse väga tundlikuks inimtegevuse suhtes pesapaiga läheduses. Must-toonekurg on väga tundlik pesitsusaegse häirimise suhtes ja võib pesa hüljata ühekordse häirimise tulemusena. Liigi kaitse tegevuskava järgi ei tohiks pesitsusajal pesast 500 meetri kaugusel (elupaigas) raietöid teha. Seetõttu on must-toonekure elupaigas 15. märtsist 31. augustini raiete tegemine keelatud.

⁴ Keskkonnaministri 20.05.2015 käskkirjaga nr 456 kehtestatud „Metsise (Tetrao urogallus) kaitse tegevuskava“ on kättesaadav: <https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRrkTqXK6r?path=%2FLoomad%2FLinnud>.

⁵ Keskkonnaameti peadirektori 14.02.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/105 kehtestatud „Must-toonekure (Ciconia nigra) kaitse tegevuskava“

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kavandatud raietel Kangru-Metsise kinnistul ei ole olulist (sh. kumulatiivset) mõju. Raietel säilib puistu esimene rinne (ei teki lagedat ala). Seega ei ole kavandatavatel raietel olulist koosmõju kaitse-eesmärkidele.

Raied on kooskõlas looduskaitseseaduse ja metsaseadusega ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

LKS § 21 lõike 1 kohaselt on püsielupaiga valitsejaks Keskkonnaamet. Valitseja võib kohustada tegema kavandatavat metsaraiet kindlaks määratud ajal ning kasutama kavandatava raie korral kindlaks määratud tehnoloogiat.

Antud raie puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuivalt pinnaselt.

Looduskaitseseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhindangu järeldus

Kavandatud raiel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana looduskaitseseaduse § 55 lg-st 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Salavalge-Tõrasoo loodusala, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Eelhindamise otsus on Ametlikes Teadaannetes.

Eelhinnangu koostaja:

Rein Kaljuvee
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond